

ДІЛО

Виходить щодня рано
крім понеділів.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:

Львів, Ринок 10., II. пов.

Конто почт. шльах 26.726.

Адреса тел. „Діло—Львів“.

Число телефону 261.

Рукописів
редакція не звертає.

ПЕРЕДПЛАТА

в Австро-Угорщині:
місячно 3 60 К.
чвертьрічно 10 —
піврічно 20 —
цілорічно 40 —
у Львові (без доставки):
місячно 3 — К.
чвертьрічно 9 —
піврічно 18 —
цілорічно 36 —
в Німеччині:
піврічно 20 — М.
цілорічно 40 —
За зміну адреси
платить ся 50 с.

Ціна оголошень:

Стрічка петитова, двошпальтова 40, в надісланім 60, в оповістках 80 с. в редакційній часті 1 К. Повідомлення про вітання і заручини 1 50. Некрологія стрічка 1 К. Сталогоголошення за окремою умовою. Одн. примірник контуе у Львові 12 с. на провінції 14 с.

Видав: Видавничча Спілка „Діло“.

Начальний редактор: Д-р Василь Паневко.

Львів, 10. серпня 1917

Офензива на Заході і в Румунії.

ВІДОМЛЕНЕ ГОЛОВНОЇ НІМЕЦЬКОЇ КВАТИРИ
з 10 серпня.

ЗАХІДНИЙ ТЕРЕН ВІЙНИ.

У Фляндії при змінних умовах обсервації змінювала ся також сила боротьби артилерії. Нині рано вона дійшла між Ізером і Лі до залучення найсильнішого ураганного огню. На широких поясах розпочали ся потім сильні наступи ворожої піхоти. В Артезії Англії наступали густими масами на просторі від дороги з Монші до шляху з Арра до Камбре. Наш руйнуючий огонь вдався у місяць, де вони ставали до наступу і зробив спустошене Филі, котрі пішли конступом, потерпіли найтяжчі втрати від нашого оборонного огня таї рукопашній боротьбі. Відкинуто їх скрізь.

Між Соасон і Ренс в зах. Шампанії і по обох берегах Мози огонь зростає хвилями до значної сили.

СХІДНИЙ ТЕРЕН ВІЙНИ.

Оживляється діяльність боева коло Двинська, на південь від Сморгоня і коло Бродів. Підприємств союзних військ придбало нам 200 полонених.

На північний схід від Черновець ішла завзята боротьба. Наші війська вдерли ся в кількох точках до граничного становища Росії. Також в низині Серету над Солькою по відносно ворожих прогінтастуві ми посунули вперед. Мж Тротушем і Путиною союзні війська взяли завзятого олюру забрали Ромунам кілька становищ на горах. За два останні дні на відтинку Ойгош полонено авіш 1.400 бранців і здобуто 30 скорострільів.

В групі Макензена по обох сторонах західній і фокшані до Аджудальну німецькі війська здобули на широкім фронті через Ш у Ш у. Ворог даром силкувався здержати наш похід завзятими противниками, кидуючи в бій численні маси.

Всі їх наступи на наші крила не вдали ся, а вони потерпіли найтяжчі втрати.

Боротися за волю України...

БЕРН. „Русское Слово“ доносить, що український міністер війни Петлюра приказав заявити всім українським військам і жовнірам, що німецько-австрійський похід грезить знищенням України, її свободі і революції та вівзав їх, щоб боролися на російським фронті за волю України.

Бонар Ляв про події в Росії.

БЕРНО. Лондонський дневник „Times“ доносить, що Бонар Ляв в палаті громад сказав: „анекдотомо ся серед дуже небезпечної кризи. В наслідок подій в Росії наступила велика зміна в положенню. Всі народи, котрі беруть участь у війні задрожали під тим ударом.“

ІВАНОВИ ФРАНКОВИ

Складки на монумент-портрет приймає Красвий Союз Кредитовий у Львові, — число книжочка щадничої 4.000.

Польське гошталдерство невмирує! Засіяна його видвігана історія пок. Річипосполитої; насаджена ним сумна історія польського володіння над австрійською de nomine провінцією Галичини, розвернулось воно широко — од моржа до моржа. Жити понад стан — особисто і національно, вдавати з себе щось більше й важніше ніж ним є Поляк і Польща в дійсности, присвоювати собі право говорити чужим іменем — все те належить до суцільних прикмет однинчої і збірної душі сього любого племені.

Не вилічила Поляків і Польщі від гошталдерства назів трагедій сеї великої ріани-пожежі, яка раз на все стерла з обличчя землі чимало застарілих ілюзій багатьох людей і народів Європи. Для наших симпатичних сусідів дотеперішних досвідів очевидно замало. Мабуть прийметь ся нам і їм ще ждати тої хвилі, коли — як пророкує один з визначних віденських професорів права державного, котрий вгледив ся в суть минулих і сьогочасних польських політичних претенсій — польське гошталдерство стріне та сама доля, котра вже стрінула — гошталдерство сербське.

П. д-р Білінський є буюшим презесом кола польського. Можливо, що в сій своїй „бувійшій“ ролі він і має право говорити щось іменем Поляків. Але говорити іменем Українців? І серед того перевороту в політичних відношеннях, яке дагується від української революції в Росії? Ні! — на щось таке може наважити ся хіба політичний гошталдер, якому гошталдерський рак перегриз м'ясо й кости. Отже п. д-р Білінський, вірний своїй владі і владі свого народу, телеграфує до монарха подяку за визволене Східної — історично і етнічно української Галичини — іменем також „руського“ населення. Не видержав сарака і таки поважив ся виступити в депеші наче щось більше, ніж те, до чого мав право: наче якийсь куратор чи опікун також українського населення. І перед тим п. Білінський рішив ся піти отсе знов за голосом своєї одідиченої крові? Перед тим самим молодим монархом, котрий назив ся глядіти так на річи, якими вони є, незалежно від старанно береженого зверхнього бліхтру і від сполнялого покрову традиційних привілеїв, — котрий отже й бачить і знає, які права п. Білінському прислугують, а які не прислугують. Тай котрий уже прийняв був у своїм часі всі слів почувань правного господаря відбитої землі: вислан іменем українського народу депешу У. П. Р., тай котрий на ту депешу великодушно відповів!

Але п. Білінський не був би справдішним Поляком, якби був обмежив ся самим тільки присвоєнем собі права говорити іменем української людности. Він не міг обминути такої знаменитої нагоди, щоб не висловити ще й другого тишчно польського „штампункту“. Полягає сей „штампункт“ на ненависти до назви „український“. Подібно, як орган д-ра Бобжинського, краківський „Сзас“ ніяк не може освоїтись з думкою, що тепер раз на все настав кінець самообманови в трактовань української людности й землі наче інвентаря „вєводства руського“ у фікційній Річипосполитій від моря до моря тай кінець швіндлерському жонгльованню термінами „руський“ і „російський“, — так і п. Білінський телеграфує по німецьки *des ruthenischen Volkes*, і думає, що Бог знає, яку політичну штуку вшкарляє. Однеє тріомф був дуже короткий, а скартанє наспіло швидко.

Подібно, як свого часу на телеграму сенату львівського університету, уаурпаторською методою перехрещеного Поляками на університет „Яна Казімержа“, прийшла з цісарської канцелярії ласкава відповідь... на адресу університету ім. Франца І., — так тепер знайшли ся у відповіди цісаря Карла п. Білінському слова *ukrainische Nationalität*.

Хто знає, як пильно важить ся у віденських кабінетових канцеляріях кожде слово і

кождий термін, якого має ужити монарх перед широким загалом, той не буде мати сумнівів що до значіння того супротиставлення польській фразі про „ruthenisches Volk“ цісарських слів про „ukrainische Nationalität“. П. Білінський старий дворак, то й певно зрозуміє лекцію.

Закордонна Україна і поділ Галичини.

В „Новій Раді“ з дня 10. липня с. р. знайшли ми статію про галицькі справи, яку вважаємо пострібним подати нашим читачам. З огляду на те, що становище „Діла“ до питань, порушених в київській українській газеті, добре відоме нашій суспільности, подаємо статію сю без окремих уваг.

Пише „Нова Рада“:

В газетах знов появились звістки про переговори австрійського правительства з Українцями. За „Буковиною“ наводять навіть пункти порозуміння, на які пристає правительство. З тих пунктів маємо важніші такі: засноване ще до кінця війни українського університету у Львові, українізація адміністрації в східній Галичині, виганане від урядників, щоби вони шанували національні права Українців, забезпечені конституцією.

Очевидно, скільки в тім всім правди і скільки комбінацій невідповідальних кругів — сказати тепер трудно.

Але, вибираючи, треба справу ставити принципіально, на всю ширину, не розмінюючи її на хоч і корисні, але всеж часткові домаганя. Нема що казати, як багато важив би сам факт заснованя українського університету для Галичини, а до останнього часу важив і для нас — проте, домагаючись того, не треба забувати того ширшого домаганя, яке ра у раз займало, з самого 1848 року почалиши, передне місце в усіх українських програмах у Галичині, — се домагане повної еманципації українського народу, не повної еманципації українського народу, практично можливе тільки в формі поділу Галичини на підставі етнографічного розмежування. Станеть ся те — буде і свій університет і своя адміністрація і пошана до національних

прав. Не буде сею, то університет і все инше будуть тільки новими латками на старій системі національної боротьби та ворожнечі.

На жаль галицька політика раз у раз гриміла браком принципіальності і нахильністю до опортунізму та тою хазайською думкою, що волить синцю в руках журівлеві в небі. Тимчасом бувають моменти, коли треба оглядатися й на того журавля, коли він так само може бути в руках, або тільки прикласти до того мапрусене. І нам здається, що такий момент настав і для наших галицьких земляків і проїти поруч нього в значимий буденними вимганнями булоб дуже необачно.

ПРОСИМО

при зміні адреси **конечно**

- 1) надіслати 50 с. за переведення змін
- 2) подати побіч нової і старої адреси.

Адміністрація „ДІА“.

Послідні вісти про воєнне положення.

ВІДЕНЬ. Пресова квартира 10. серпня. В боротьбах на північ від Фокшані від 6. серпня беруть участь також австро-угорські війська. І так вчора австро-угорські війська відперли сильний кривовий наступ і в завзятой боротьбі дійшли до гостинця Д. С. Тішита Балтарету. Узгіре Масаная здобуто приступом. В долині Молдави і над Серетом сильний неприятельський опір. Між Серетом і Прутом неприятель силкував ся сильними протинастулами опізнити нам похід. В напрямі села Правортко (?) йшов 8 разів до приступу. Російська кіннота гнала вперед піхоту. Під Бродами взяли австро-угорські війська в полон 8 офіцерів і 205 жовнів та здобули 8 скорострільів і 1 метавку мін. В відбитій часті Буковини добрі вигляди жнива. Росіяни, уступаючи знищили вправді стан худоби, мости і деякі місцевости, але не всюди. Чернівці не багато потерпіли. Населення з одушевленням витало цисаря, який в 3 дні потім, як австро-угорські війська ввійшли до Черновців відвідав те місто.

На фронті над Сочею австро-угорські літаки обкидали бомбами неприятельський табір в долині Вальони і військові заклади в Монфальконе. В долині Аджі взято в полон і офіцера аспіранта і 51 жовнів.

БЕРЛІН. (Тбк.) На сході між Прутом і Сучавою докладали Росіяни 9. серпня найбільше зусиль, щоби відперти союзників назад. Всі їх зусиль були безуспішні. Всі хоробрі наступи відкинуто, причім неприятель поніс великі втрати. Та сама доля стрівула протинаступи Росіяни по обох берегах Молдави і здовж Бистриці. По

проломанню завязаного опору союзники посувають ся дальше вперед. На північ від Монте Клея та на схід від фабрики шкля, що знаходиться на північ від Касину забрано неприятелем на горах кілька становищ. Наступи протинника на північній березі Ойтош відперто. В області Фокшані по сильним приступі наших військ в відтинку Шушіт переїшлими через дороту, що веде на північ. Всі зусиль неприятеля сильними наступами, які місяцями мали по 15 філь, відобрати втрачені становища розбили ся цілковито в огні німецьких скорострільів. Втрапи неприятеля дуже тяжкі. Цілі філі, що ішли приступом лягли.

БЕРЛІН. (Вольф.) Нові успіхи підводних човнів на Атлантичкім океані і на Північнім морю 21.000 тон брутто.

ЛЮГАНО. (Тбк.) Після донесення „Corriere della Sera“ з Парижа кілька французьких часописів признає, що на схід від Кімполонга і в цій околині на південь від того міста може потягнути за собою асгані наслідки. Ромуноське військо може втратити озорону, а в случаю дальшого походу австро-угорських і німецьких військ може бути загрожене на правім крилі. В додатку від кількох днів зазначають ся змішена діяльність Макензена, загрожує також лівому крилові, так що ромуноське військо могло би бути приневолене подати ся назад, щоби уникнути окрилення. Надійте ся нових вістей, які би вменшили ті обави. Ромуноський король в телеграмі до Повняркого явно виявляє невдоволення ізза алго положення ромуноських військ з незалежних від нього причин.

Протест проти війни без кінця.

ЛОНДОН. (Райтер.) „Daily Telegraph“ поміщує меморіал виконуючого віділу робітничої партії, котрий має бути предложений збираючій ся нині конференції представників партії, як основа мирової пропозиції англійської робітничої партії. Меморіал має бути предложений також особній конференції, яка збереть ся 21. с. м. в Лондоні, а опісля буде предложений соціалістичній конференції союзників і міжнародній соціалістичній конференції. Меморіал передовсім затверджує звязу, прийняту однодушно 14. лютого на конференції соціалістичних робітничих партій союзників, в якій одовіщено постулат відбудови Польщі і право самоозначення всіх повезолених народів від Альзациї й Лютарингії аж до Балкану. В меморіалі сказано, що конференція витає російську формулу „без анексії й контрибуції“, домагаєть ся зараз утворення союзу народів і міжнародного законодавства. Конференція протестує проти провадження війни без кінця. Найважнішим услівем мира є відбудова й винагорода Бельгії Німеччини.

Конференція домагаєть ся дальше територіальної відбудови Сербії й Чорногори. Бажає розв'язати балканське питання при помочи конференції представників балканських народів або авторитетною міжнародною комісією. Дальше

домагаєть ся віддачі Франції Альзациї і Лютарингії, висказує горячу симпатію італійській ірреденті і признає konieczність забезпечення управленних інтересів Італії над Адриатиком та Егейським морем. Дальше домагаєть ся меморіал рівноуправлення жидів у всіх краях і бажає, щоби Палестина стала вільною жидівською державою. Вірменська земля, Мезопотамія й Арабія не повинні бути віддані Туреччині, але подібно як колонії в підворотниковій Африці мають бути адміністровані комісією союзних народів, Константинополь має стати вільним нейтральним портом. Всі європейські колонії в Африці мають бути віддані союзом народів і заряджуватись безпартійною комісією, як незалежна держава. Меморіал заявляєть ся проти всякої господарської війни по заключенню мира. З виїмком Бельгії, спустошена, які повстали внаслідок війни; мають бути направлені з міжнародних фондів, до котрих всі краї, що провадять війну мають причинити ся в міру своєї відіачальності за пороблені шкоди.

Конференція Некрасова в У. Ц. Р. в справі границь України.

БЕРН. Париська преса пише, що в громадських виборах в Росії всюди побідили республіканські сторонники, головни соціалістичні революціонери. — Міністер фінансів Некрасов прийняв депутацію Української Центральної Ради і обговорював з нею подробиці границь будущей України. „Русская Воля“ доносить, що представники Українців домагають ся провінцій: київської, пелтавської, подільської, волинської, чернігівської, харківської, катеринославської, таврійської і бесарабської. Там де населене мішане, справа має бути рішена голосуванням народу. — В Петрограді військові заведення та заведення сборони народу піддані під контроль військових властей.

Австрійський соціаліст Отто Бавер в Петрограді.

ЛЮГАНО. До „Messagero“ доносить з Петрограду: Звісного австрійського соціаліста Оттона Бавера, який був в полоні, увільнено на просьбу виконуючого віділу ради робітників і жовнів. Він прибув до Петрограду, де Мартос представив його членом віділу. Міністри Скобелев і Церетелі повітали його.

Пам'ятайте про жертви		У Львові
10.500	на фонд укр. журналістів ім. Яросла. Веселовського	„ДНІСТЕР“
4.000	на пам'ятник бл. п. Яросла. Веселовському	„Зем. Гіп. Банк“

Л. ОРЛЕНКО.

НЕСПОДІВАННИЙ ШЛЮБ.

Грає Хома на бандурі, або співає яку старовинну думку козацьку, а Андрійка й палицею від него не віджене; так і впеть ся оченгатами в діда і вже тоді хоч стрілий йому над вухом — не почує. Так і зріє хлопець під захистом діда, не зазнавши лиха, бо нехай було хто хоч словом зачепить, що Хома як не гримне:

— Не обижайте алого: се мій джура, то я за нього кождому горянку перерву!

Ось вже Андрійко почав і до школи ходити. Трудною йому здавалась початкова наука, оті „осі“, „осю“, „варі“, та дивовижні „іризира“, „твердоно“ і т. п. Приблизити було до діда той плаче, що дяк нахвалив ся „субіткового“ дати. А дід його ласкаво потішає:

— Не жури ся синку. То воно з початку немов трудно, а як переможеш початок, то далі піде вже легше. Наука виведе тебе на широкий світ. Колись такий, як і ти, убогий сирота Петрик зріє у наших шкотилах і ввійє ся в тій свій школі, де й ти, та через науку і добрий розум дослужив ся того, що став трохи не генеральним писарем за гетьмана Маленя. Он до якої високости часом виходить наука бідного чоловіка!

Як казав Хома, так і сталося: переміг Андрійко перші труднощі і через рік читав дешино на крилосі. А до співу він з роду був здатний, його двайний голосок давно вже лунав по церкві відчас служби Божої. Ще легше берення він відову вусу, — вичив ся грати на бандурі і навіть вже все, що Хома виспівував: козацькі думи, всальми і т. п.

Раз якось на Пречисту братчики справляли звичайний „канун“: ситили меду, варили пиво і інші напої і в ятках коло церкви продавали хрещеному мирови. Народу на такі „кануни“ завжди збиралась така сила. З далеких околиць з'їжджались люди побачитись з родинами і разом з ними побенкетувати, бо се власне було громадське бенкетуванє на користь братству і його благодійним справам: сучасні седняські „храми“ — се бліда пам'ятка про стародавні „кануни“. Шпитальні діди помагали продавати на пої, а баби й жінки тут-же варили, смажили, шкварили всяке печиво і вариво на заїдку. Клекіт, томлі, співи, музики — як на справжнім ярмарку. Під найкращою яткою сидить пан полковник зі старшиною, прстолоп з духовенством, вийт з бурмістрами і райцями; в другій ятці чубаті Запорожці в кармазинях голосом чоловікають ся й перепинають один до другого; а тут збились сивоусі цехістри та всякі ремісники, частують ся й виспівують:

Нехай же нас Бог ратує,
Що наш батько не статкує...

А далі грає троїста музика і молодіж танцями збиває чималу куряву. А се ж що за ятка, в яку молодіж закликає публіку? Се дяки зі школярами за гроші співають якусь „інтермедію“. Звідси чути якийсь побожний кант, до якого уважно прислухуєть ся нарід, а се раптом стрибнув аватні висмаруваній саджею молодик з рогами, колесом прокотив ся перед народом і зник. Регіт знів ся негатований.

Шпитальні старці та бандуристи співали і грали з ранку до вечера. Був тут і Хома Заброба, а коло його присів на хвилину й Андрій, тепер вже молодик. Співали вони в двох відому псалму про те, що:

Нема в світі правди, правди не зискати;
Тільки в світі й правди, що рідна мати.

У старого був ще добрий голос, густий та виразний, а другий, молодий, ніжний голос так і заплітав ся круг його, як зелений змія-круг міцного дуба. Пісня що далі набирала все більшої сили й чудотні і прямо таки хватала за серце. Велика юрба народу мов скаменіла, слухаючи чудовий спів. Жінки й дітчата утирали сльози, чоловіки тяжко зітхали. Коли спіскінчив ся, всі дякували, кидали в шапку гроші, а одна дівчина нахилилась і поцілувала діда в руку, а молодого в голову. Се незвичайна дівка зворушеної дівочої душі мов огнем олекля юнака. Його ще й в роду не поцілували жінкою уста, хіба матерні, як був він ще малим. Андрій став шукати очима ту дівчину, але вона зникла серед натовпу.

З того часу трохи не що-ночі сниться йому чудовий сон, либонь заплакана дівчина ніжно худить ся над ним і цілує його; в солодкій мєстямі він простягає до неї руки, але вона десь зникає. Андрій добре пам'ятає її обличчя і все привидляв ся, чи не побачить її часом і між дівчатами. Аж ось через якийсь час в соборній церкві вінчали Максимка Хвостина, що його двориче було в межу з братерським двоюром. Главув Андрій на молодую — та й застало се була вона, та сама дівчина, що так ненароком порушила його юнацький спокій. Андрій ерад з іншими дяками закликало було й на її весілі.

